

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

หลังจากผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมคุณสมบัติต่างๆ ของความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ ทั้งจากแหล่งข้อมูลเอกสารและแหล่งข้อมูลบุคคล รวมไปถึงได้ทำการศึกษาเทปข่าวโทรทัศน์แล้วนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ได้ตามลำดับดังต่อไปนี้ :

1) คุณสมบัติความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์

(จากการประมวลข้อมูลเอกสารร่วมกับความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ)

1. ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทยในภาพรวม

กล่าวโดยสรุปแล้ว นักข่าวโทรทัศน์ที่เรียกได้ว่า เป็นนักข่าวที่มีความเป็นมืออาชีพนั้น ประการแรก จะต้องตระหนักและยึดถือหลักการในเรื่องบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่สื่อมวลชนมีต่อสังคมเป็นสำคัญ โดยเฉพาะสิ่งที่ต้องไว้วางใจถือเป็นหลักในการปฏิบัติงานก็คือ นอกจากการทำหน้าที่เป็นผู้รวบรวมเรื่องราวสำคัญต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และนำมาเสนอให้ประชาชนทราบแล้ว ข้อมูลหรือเรื่องราวที่นำมาเสนอนั้น จะต้องเป็นเรื่องราวที่มีประโยชน์แก่ประชาชนไม่ว่าทางใดก็ตาม อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข่าวโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีความแตกต่างกับสื่ออื่นๆ ในบางประการ ดังนั้นในส่วนของนักข่าวโทรทัศน์ บทบาทหน้าที่ที่สำคัญนอกเหนือไปจากหน้าที่โดยรวมดังเช่นนักข่าวในสื่ออื่นๆ ก็คือ

1) มุ่งใช้ความได้เปรียบในเรื่องภาพและเสียงของสื่อโทรทัศน์ต้องลดระยะห่างระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคมลงให้มากที่สุด

2) เป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นที่ดี มีความถูกต้องเที่ยงตรง เพื่อให้ประชาชนใช้เป็นหลักในการติดตามข่าวในสื่ออื่นๆ ต่อไป เพราะสื่อโทรทัศน์มีความได้เปรียบในเรื่องความรวดเร็วในการนำเสนอ รวมทั้งยืนยันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทั้งภาพและเสียง

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่จะชี้ให้เห็นว่านักข่าวโทรทัศน์ได้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเคร่งครัดมากน้อยเพียงใดนั้น สามารถพิจารณาได้จากคุณภาพของผลงานที่ปรากฏออกมา ซึ่งก็คือตัวข่าวโทรทัศน์นั่นเอง ที่สำคัญ ความแตกต่างในการผลิตข่าว

โทรทัศน์ให้มีคุณภาพของนักข่าวแต่ละคน จะสะท้อนให้เห็นความแตกต่างในเรื่องความเป็นมืออาชีพอย่างชัดเจน โดยนักข่าวโทรทัศน์ที่มีความเป็นมืออาชีพนั้น จะสามารถผลิตผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ ชาวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพจะมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เป็นข่าวที่ถูกต้องเที่ยงตรง มีความเป็นกลางและเป็นธรรม นำเสนอได้อย่างอิสระ ไม่ถูกครอบงำจากกรอบใดๆ ขณะเดียวกันก็เป็นประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่

2. ความโดดเด่นและหลากหลายในเนื้อหาหรือประเด็นของข่าว ชาวโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ นอกจากจะต้องมีความหลากหลายของประเภทข่าวที่นำเสนอให้แก่ประชาชนแล้ว ยังต้องมีความหลากหลายของเนื้อหาหรือประเด็นในข่าวหนึ่งๆ ไม่นำเสนอเพียงแง่มุมเดียว จะต้องมีความแตกต่าง หรือมีแง่มุมใหม่ๆ ให้ผู้ชมอยู่เสมอ

3. มีการใช้ภาพและเสียงอย่างถูกต้องเหมาะสม ชาวโทรทัศน์ที่ดีต้องไม่ละเลยในการใช้ภาพและเสียง ยิ่งข่าวนั้นใช้ภาพและเสียงได้อย่างมีคุณภาพมากเท่าไร ชาวที่ปรากฏย่อมมีความสมบูรณ์มากขึ้นเท่านั้น

สำหรับข้อด้อยของนักข่าวโทรทัศน์ไทยในปัจจุบัน ที่ส่งผลให้นักข่าวไม่สามารถผลิตงานที่มีคุณภาพออกมาได้นั้น ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นไปในทางเดียวกันว่า

1. นักข่าวขาดพื้นฐานความรู้ที่ดีพอ โดยเฉพาะพื้นฐานความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ในการทำงาน ซึ่งพื้นฐานที่เป็นประโยชน์เหล่านี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนให้นักข่าวมีความคิดกว้างไกล มองเห็นประเด็นหรือแง่มุมที่แปลกใหม่น่าสนใจ หรือแง่มุมที่ลึกซึ้ง

2. นักข่าวขาดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดจิตสำนึกหรือทัศนคติที่ดีและเอื้อต่อการทำงาน ทำงานโดยไม่มีจุดมุ่งหมายหรือมีจุดมุ่งหมายที่ไม่เหมาะสม นำไปสู่การทำงานโดยขาดความกระตือรือร้น ทั้งที่ในความเป็นจริงผลงานข่าวที่มีคุณภาพนั้น จะต้องอาศัยความใส่ใจและทุ่มเทอย่างเต็มที่

3. นักข่าวไม่มีความเข้าใจและไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติของสื่อโทรทัศน์ ทำให้ไม่สามารถใช้ข้อได้เปรียบที่สื่อมีโครงสร้างสร้งงานที่ดีได้ ชาวโทรทัศน์ที่ผลิตออกมาจึงไม่มีความน่าสนใจ หรือให้ความรู้สึกต่างไปจากการรับข้อมูลจากสื่ออื่นๆ

2.องค์ประกอบของความเป็นมืออาชีพ

จากภาพรวมที่ได้กล่าวมาในข้างต้น นำมาสู่การศึกษาที่จะเจาะจงลงไปที่ตัวนักข่าวโทรทัศน์โดยตรง เพื่อหาคุณสมบัติเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ ซึ่งในกรอบของการศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้กำหนดให้องค์ประกอบของความเป็นมืออาชีพประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบคือ

- 1.การยึดมั่นในอุดมการณ์ในการทำงาน
- 2.การมีทัศนคติที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพ (วิชาชีพนิยม)
- 3.การมีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นนักข่าวโทรทัศน์
- 4.การมีทักษะความเชี่ยวชาญที่เอื้อต่อการทำงาน

อย่างไรก็ตาม หลังจากผู้วิจัยศึกษาหาข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้พบว่า องค์ประกอบในแง่การมีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นนักข่าวโทรทัศน์และการมีทักษะความเชี่ยวชาญที่เอื้อต่อการทำงานนั้น มีความเกี่ยวพันกันในลักษณะที่ควรนำมาสรุปรวมกันเป็นแง่มุมเดียว ดังนั้น ผลการศึกษาภายหลังการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทั้งหมดเพื่อนำมาสร้างเกณฑ์สามารถนำมาสรุปได้ใหม่ว่า องค์ประกอบที่จะทำให้นักข่าวโทรทัศน์มีความเป็นมืออาชีพนั้น จะพิจารณาได้จากองค์ประกอบใน 3 ประการจากเดิม 4 ประการ ดังนี้ คือ

2.1.ยึดมั่นในอุดมการณ์ในการทำงาน

1.ความรักในเสรีภาพ หมายถึง นักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพจะตระหนักเสมอว่า การมีอิสระในการคิด ในการปฏิบัติงาน และในการนำเสนอผลงานของตน จะเอื้อต่อการผลิตผลงานข่าวที่มีคุณภาพได้ โดยรู้ตัวว่าเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารต่างๆ นั้น คือเสรีภาพในการเสนอในสิ่งที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม หากไม่มีเสรีภาพที่จะเสนอเรื่องราวใดๆ ก็ได้ โดยนักข่าวโทรทัศน์ที่เป็นมืออาชีพจะไม่ยินยอมถูกครอบงำจากอำนาจหรือจากผลประโยชน์ใดๆ เมื่อมีอุปสรรค ก็จะพยายามอย่างถึงที่สุดเพื่อนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์เหล่านั้นออกมาให้ได้ หากไม่สำเร็จ ก็หมายถึงมาจากข้อจำกัดที่อยู่นอกเหนือกำลังของนักข่าวแล้ว อย่างไรก็ตาม หากการเข้ามาครอบงำหรือจำกัดเสรีภาพในการทำงาน หมายถึงการบิดเบือนเรื่องที่จะเป็นอันตรายต่อส่วนรวมในทางใดทางหนึ่ง นักข่าว

โทรทัศน์มีอาชีพจะต้องไม่ยินยอมโดยเด็ดขาด ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น จะต้องนำเสนอข่าวสารนั้นๆ ไปสู่ประชาชน

นอกจากนี้ อีกประเด็นหนึ่งที่นักข่าวโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงในเรื่องเสรีภาพในการนำเสนอข่าว ก็คือการใช้เสรีภาพในการนำเสนอภาพข่าว นักข่าวโทรทัศน์มีอาชีพจะนำเสนอภาพข่าวอย่างมีวิจารณญาณ คือหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพที่สยดสยองหรือน่าหวาดเสียว หากจะนำเสนอเพื่อสร้างความสะเทือนใจ หรือเป็นอุทธาหรณ์ จะไม่เน้นไปที่ความน่ากลัวหรือความรุนแรง แต่จะใช้ความสามารถในการพลิกแพลงให้ได้ภาพที่เหมาะสมและสื่อความกับคนดู ขณะเดียวกันก็ห้ามบิดเบือนภาพข่าวด้วยเทคนิคใดๆ จนความจริงของข่าวผิดเพี้ยน

2. *ความเป็นธรรมและความเป็นกลาง* เป็นลักษณะที่กล่าวถึงร่วมกันหรือมีความเกี่ยวเนื่องกับประเด็นในเรื่องเสรีภาพ กล่าวคือนักข่าวมีอาชีพจะต้องใช้เสรีภาพที่มีอยู่อย่างมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะการใช้เสรีภาพในการนำเสนอข้อมูลต่างๆ อย่างเป็นกลางและเป็นธรรม ทั้งนี้ “ความเป็นกลาง” คือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ลำเอียง ไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด หรือแสดงตนว่าอยู่ข้างไหน ไม่ทำข่าวหรือปฏิบัติงานโดยมองจากอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งความชอบหรือไม่ชอบของตัวนักข่าวเอง รวมไปถึงไม่ชี้นำคนดูหรือพยายามดึงคนดูมาเป็นพวก ขณะที่ “ความเป็นธรรม” ในการนำเสนอข่าวนั้น คือต้องให้โอกาสในแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง ต้องแยกให้ออกว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ สิ่งใดไม่ถูกต้อง และชี้ให้ประชาชนทราบ ที่สำคัญต้องไม่ใช่ข่าวทำลายหรือให้ร้ายบุคคลหรือกลุ่มคนใดๆ สรุปได้โดยอ้างความสอดคล้องกับแนวคิดและความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิได้ว่า ความเป็นกลางและเป็นธรรม คือ การนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นภววิสัย (Objectivity) คือนำเสนอสิ่งที่เกิดขึ้นจริงๆ ไม่มีความรู้สึกของผู้นำเสนอเจือปนเข้ามา

และสำหรับข่าวโทรทัศน์แล้ว “ความเป็นธรรมและความเป็นกลาง” ยังรวมถึงความเป็นธรรมและความเป็นกลางในการนำเสนอภาพข่าว (News Picture) ด้วย นักข่าวโทรทัศน์และช่างภาพมีอาชีพจะไม่ใช้ภาพข่าวสร้างความนิยมหรือความเกลียดชัง รวมทั้งสร้างผลประโยชน์หรือสร้างผลเสียหายให้เกิดกับบุคคลหรือเรื่องราวใดๆ ด้วยใจลำเอียง นอกจากนี้ยังต้องมีความเป็นธรรมในการนำเสนอภาพไม่ให้ความรุนแรง หยาดคายหรือทำร้ายความรู้สึกของใครก็ตาม เพียงเพื่อหวังผลความนิยมหรือความสะใจ

3. **ความเที่ยงตรงถูกต้องในการนำเสนอข้อมูล** หมายถึง การยึดถือในความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูล ซึ่งความถูกต้องเที่ยงตรงนี้ หมายถึงนักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพจะนำเสนอเฉพาะข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องที่สุด ไม่บิดเบือนไปจากความเป็นจริง เป็นข้อมูลที่มีหลักฐานยืนยันได้ หรือเป็นข้อมูลที่มีน้ำหนัก

โดยความถูกต้องเที่ยงตรงนี้ จะเกิดจากความเอาใจใส่ ความละเอียดรอบคอบของนักข่าวมืออาชีพ ควบคู่ไปกับการยึดถือในเรื่องความเป็นกลางของข้อมูล ซึ่งจะทำให้ได้ข่าวที่ถูกต้องเที่ยงตรงที่สุด ขณะเดียวกัน หากนักข่าวยึดมั่นในเสรีภาพที่จะต้องนำเสนอความเป็นจริงอย่างหนักแน่น การเข้ามาบิดเบือนข้อมูลข่าวสารให้ผิดเพี้ยน โดยบุคคลอื่นหรือโดยองค์กรใดๆ ก็จะไม่สามารถกระทำได้ และอีกประการหนึ่ง ที่ต้องกล่าวถึงโดยจะขาดไปเสียมิได้ ก็คือเรื่องความถูกต้องเที่ยงตรงในการนำเสนอภาพและเสียงของข่าว โดยนักข่าวมืออาชีพจะต้องไม่ใช้ภาพและเสียง หรือใช้เทคนิคทางด้านภาพและเสียงมาเปลี่ยนแปลงความเป็นจริงของข่าวโดยเด็ดขาด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในเรื่องความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลนี้ จะเป็นทั้งเหตุและผลกับอุดมการณ์ใน 2 ประการแรก คือความรักและรู้จักใช้เสรีภาพของนักข่าวอย่างมีวิจรรย์ญาณ และความเป็นกลางและเป็นธรรมของข้อมูลอย่างชัดเจน สำหรับอีกประเด็นหนึ่งที่นักข่าวมืออาชีพจะต้องใช้วิจรรย์ญาณเป็นอย่างสูง คือเรื่องการตัดสินใจระหว่างความเร็วกับความถูกต้อง เนื่องจากการแข่งขันในวงการข่าวโทรทัศน์มีสูง หลักการหนึ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อความถูกต้องของข้อมูล คือการมุ่งความรวดเร็วในการนำเสนอ แต่สำหรับนักข่าวมืออาชีพแล้ว ระหว่างความถูกต้องเที่ยงตรงกับความรวดเร็ว ความเที่ยงตรงถูกต้องมีความสำคัญมากกว่า คือเมื่อเกิดความไม่แน่นอนของข้อมูล ต้องชะลอการนำเสนอไว้ ตรวจสอบให้แน่ใจแล้วจึงเสนอไป และพร้อมที่รับผิดชอบและแก้ไข

จากที่กล่าวไว้ทั้งหมดในองค์ประกอบการยึดมั่นในอุดมการณ์ของนักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพ จะเห็นได้ว่า อุดมการณ์หลักทั้ง 3 ประการมีความเกี่ยวพันกันในลักษณะเป็นสาเหตุและเป็นผลซึ่งกันและกัน โดยมีประเด็นเรื่องวิจรรย์ญาณและเรื่องจรรยาบรรณเข้ามาควบคุมกำหนด ขณะเดียวกันองค์ประกอบในแง่อุดมการณ์นี้ ก็จะเป็นตัวควบคุมหรือกำหนดความเป็นมืออาชีพของนักข่าวในแง่มุมมองอื่นด้วย ซึ่งจะเห็นตัวอย่างเรื่องนี้ได้ชัดในผลของการศึกษาความเป็นมืออาชีพของนักข่าวจากตัวข่าว ที่จะอภิปรายต่อไปในอีกช่วงหนึ่งของการสรุปผล

2.2. มีทัศนคติที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพ

ดังที่กล่าวไว้ในองค์ประกอบเรื่องอุดมการณ์ของนักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพว่า อุดมการณ์ในการทำงานจะเป็นตัวควบคุมหรือกำหนดองค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งองค์ประกอบในแง่การมีทัศนคติที่เหมาะสมและเห็นคุณค่าในการประกอบอาชีพ หรือ "วิชาชีพนิยม" นี้ ก็มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบในแง่อุดมการณ์เหมือนดังที่กล่าวไว้ ซึ่งสรุปได้จากการศึกษาว่า นักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพที่มีอุดมการณ์ในการทำงานนั้น เป็นเพราะนักข่าวมีทัศนคติที่เหมาะสมกับวิชาชีพนักข่าว รู้และเข้าใจในหน้าที่ของนักข่าว โดยเฉพาะรู้และเข้าใจหน้าที่ของนักข่าวที่ทำงานกับสื่อโทรทัศน์ รวมไปถึงมีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะสร้างคุณค่าให้แก่วิชาชีพ ขณะเดียวกัน เมื่อนักข่าวรักในเกียรติภูมิของตนหรือมีระดับของวิชาชีพนิยมสูง ก็จะมีผลให้ยึดถืออุดมการณ์หลักๆ ของสื่อมวลชนในข้างต้น เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ หรือใช้ตัดสินใจเมื่อเผชิญปัญหา เพื่อให้ได้ทางออกที่ถูกต้อง และสามารถรักษาคุณค่าในอาชีพนักข่าวมิให้ด้อยลงไป

โดยในรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นการมีทัศนคติที่เหมาะสมสำหรับนักข่าวโทรทัศน์ไทยนั้น พบว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา นักข่าวโทรทัศน์ไทยได้รับการยอมรับในความเป็นนักข่าวมากขึ้นเท่าเทียมกับสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นผลดีต่อทัศนคติในการประกอบอาชีพของตัวนักข่าวโทรทัศน์ นั่นคือผู้ที่ทำงานอยู่หรืออยากจะทำอาชีพนี้ จะมีความภูมิใจว่า วิชาชีพนักข่าวโทรทัศน์เป็นวิชาชีพหนึ่งในงานด้านสื่อมวลชนที่สามารถทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าแต่ก่อน จากจุดนี้ จะส่งผลต่อทัศนคติในการทำงานของนักข่าวโทรทัศน์ให้ไปในทางที่ถูกต้อง และเอื้อต่อความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ได้

และจากการที่นักข่าวโทรทัศน์มีทัศนคติและมองเห็นคุณค่าในวิชาชีพของตนนั้น พวกเขาจะตระหนักว่างานของตนสามารถสร้างคุณประโยชน์แก่สังคมได้ และอยากให้คนอื่น ๆ ยอมรับในวิชาชีพนี้ และจะมุ่งพัฒนาประสิทธิภาพของตนในทุกๆ ทาง ไม่ว่าจะเป็นแสวงหาความรู้ การพัฒนาทักษะความสามารถในด้านต่างๆ ด้วยความปรารถนาที่จะเป็น "นักข่าวที่ดี" ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นมืออาชีพได้ในที่สุด

ทั้งนี้ นักข่าวที่มีทัศนคติในการทำงานดังที่กล่าวมา ส่วนใหญ่มักจะมีการเตรียมตัว หรือวางแผนระยะยาวที่จะเป็นนักข่าวไว้แต่แรกแล้ว อาทิ เตรียมตัวตั้งแต่ศึกษาอยู่ (ไม่ว่าจะศึกษาอยู่ในสาขาใด) ทำให้ง่ายต่อการก้าวไปเป็นมืออาชีพได้เมื่อเข้ามาสู่การทำงาน ส่วนผู้ที่มีความคิดเห็นหรือมีทัศนคติต่อวิชาชีพนักข่าวในลักษณะอื่น ก็มีโอกาสที่จะเป็นนักข่าวมืออาชีพได้เช่นกัน แต่อาจมีโอกาสน้อยกว่า หรือลำบากกว่า

ส่วนแรงจูงใจหรือสาเหตุใหญ่อีกประการหนึ่ง ที่ทำให้คนตัดสินใจมาทำงานเป็นนักข่าวโทรทัศน์ คือเข้ามาทำเพราะอยากเป็นดาราหรือเป็นผู้มีชื่อเสียง หรือใช้เป็นบันไดไปสู่งานอื่นๆ นั้น ถือว่าเป็นทัศนคติที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์เท่าไรนัก และจะส่งผลต่อการทำงานของตัวนักข่าวด้วย เช่น ให้ความใส่ใจในงานลดลง ไปเน้นในเรื่องอื่นมากกว่าการปฏิบัติงานด้านข่าว หรือไม่สะสมทักษะความรู้ความสามารถในการทำงาน มีจุดมุ่งหมายในการทำงานผิดทาง

สำหรับเรื่องจรรยาบรรณในการทำงานของนักข่าวโทรทัศน์นั้น นักข่าวที่มีทัศนคติที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพ จะให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นอย่างสูง ทำให้เกิดผลดีต่อความเป็นมืออาชีพของนักข่าวมาก โดยหลักจรรยาบรรณจะเป็นตัวชักนำให้การทำงานเป็นไปตามครรลองที่ถูกที่ควร และช่วยสร้างคุณค่าให้แก่อาชีพนักข่าวโทรทัศน์

2.3. มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นนักข่าวโทรทัศน์

องค์ประกอบประการนี้ เป็นที่เกิดจาก 2 องค์ประกอบแรกในข้างต้น คือเรื่องอุดมการณ์และเรื่องทัศนคติที่เหมาะสมหรือวิชาชีพนิยม โดยทั้ง 2 องค์ประกอบแรกที่กล่าวมา จะชักนำให้นักข่าวโทรทัศน์พัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการทำงานมากขึ้น ทั้งที่มีอยู่แล้วให้ก้าวหน้ากว่าเดิม และที่ยังด้อยอยู่ให้มีความเด่นชัดมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เกณฑ์เกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพในแง่มุมนี้ จะแสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างในระดับ "ความเป็นมืออาชีพ" และ "ระดับของนักข่าวโทรทัศน์ทั่วไป"

ทั้งนี้ องค์ประกอบในแง่นี้ นั้น นอกจากจะเป็นคุณลักษณะของนักข่าวในความหมายของผู้ที่ปฏิบัติงานเป็นผู้สื่อข่าวแล้ว ยังเป็นคุณลักษณะโดยรวมของนักข่าวในบทบาทอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นรีไรท์เตอร์ ช่างภาพ หรือเจ้าหน้าที่ตัดต่ออีกด้วย ซึ่งคุณลักษณะของนักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพจะเห็นได้ชัดใน 5 ประการใหญ่ๆ คือ

1) นักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพจะเป็นผู้ที่มีความสนใจใคร่รู้ในทุกๆ เรื่อง กระตือรือร้น อยู่เสมอ สนใจในสิ่งรอบตัว อาจเรียกได้ว่าต้องเป็นคนช่างสงสัย มีข้อสังเกตหลักแหลม เห็นสิ่งใดที่แปลกออกไปก็อยากรู้ความจริง

2) นักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพจะมีอุปนิสัยขยันศึกษาหาความรู้และมุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพราะนักข่าวต้องเป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้แน่น เพราะยิ่งรู้อะไรก็ยิ่งเข้าใจ ในประเด็นข่าวหรือเรื่องราวต่างๆ ได้ดี ทำให้มองเห็นแง่มุมที่น่าสนใจต่างจากคนอื่น และผลิตข่าวที่มีคุณภาพได้

3) นักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพจะต้องเป็นคนที่มีความมุ่งมั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ไม่ยอมปล่อยอะไรที่สำคัญและมีผลต่อส่วนรวมให้ผ่านไปง่ายๆ โดยแสดงความมุ่งมั่นอย่างเหมาะสม ไม่ก้าวร้าวรุนแรง แต่มีลักษณะ "Aggressive" ในแง่บวก คือ ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค ไม่ยอมให้เรื่องที่ยังไม่กระจ่างผ่านไปง่ายๆ โดยเฉพาะเรื่องที่ไม่ถูกต้อง นักข่าวมืออาชีพจะติดตามเรื่องราวต่างๆ อย่างจริงจัง

4) นักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพ จะมีความเข้าใจและสามารถปรับตัวเข้ากับสื่อโทรทัศน์ได้ ซึ่งจะนำไปสู่การถ่ายทอดข้อมูลที่ได้มาอย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจกล่าวได้ว่าต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความเชี่ยวชาญที่เอื้อต่อการทำงานกับสื่อโทรทัศน์ ทั้งนี้ ทักษะความเชี่ยวชาญของนักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพจะแบ่งได้เป็น 2 ประการ คือ

4.1 ทักษะในการรวบรวมและนำเสนอข้อมูลสำหรับนักข่าวโทรทัศน์

ทักษะในการรวบรวมข้อมูล สำหรับการมีทักษะในข้อนี้ นักข่าวมืออาชีพจะมีความแตกต่างจากนักข่าวโดยทั่วไปคือ นักข่าวมืออาชีพจะไม่เลือกทำข่าวและนำเสนอข่าวตามกระแส แต่จะเลือกประเด็นที่เป็นประโยชน์หรือมีแง่มุมที่แปลกใหม่ โดยในการเสาะหารวบรวมข้อมูลต่างๆ นั้น นอกจากนักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพจะดำเนินการเสาะหาข้อมูลตามหลักการเบื้องต้น เช่น หลัก 5W+H (What Who When Where Why How) ก่อนในขั้นแรกแล้ว จากนั้นยังจะมุ่งหาประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์จากข้อมูลพื้นฐานที่ได้มา โดยจะทำการหยิบยกประเด็นที่มีคุณค่าต่างๆ มาขยายหรือเจาะลึกลงไปรายละเอียด

ซึ่งการที่นักข่าวจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่เป็นประโยชน์และมีคุณภาพมานั้น จำเป็นต้องใช้ทักษะหรือเทคนิควิธีในการเสาะหารวบรวมข้อมูลให้หลากหลาย ไม่เน้นอยู่ที่วิธีใดวิธีหนึ่งเพียงวิธีเดียว เช่นในปัจจุบัน นักข่าวโทรทัศน์ทั่วๆ ไปจะมุ่งใช้การสัมภาษณ์แหล่งข่าวเป็นวิธีหลัก ทำให้ได้ข่าวสารข้อมูลที่ไม่ลึกซึ้งหรือมีคุณค่านัก ขณะเดียวกันนักข่าวก็ไม่ได้ "ทำการบ้าน" หรือศึกษาเรื่องที่ตนติดตามมา ไม่มีการเตรียมคำถามที่เหมาะสม ทำให้การสัมภาษณ์ได้น้อยหาที่ไม่น่าสนใจหรือไม่เกิดประโยชน์ใดๆ มานำเสนอ

นักข่าวมืออาชีพจะใช้การสัมภาษณ์กับโอกาสที่แหล่งข่าวได้พูดหรือแถลงเรื่องสำคัญจริงๆ หรือใช้การสัมภาษณ์เป็นจุดเริ่มไปสู่ประเด็นที่ลึกซึ้งขึ้น โดยสิ่งที่จะช่วยให้การสัมภาษณ์ประสบความสำเร็จมากที่สุดก็คือ "การเตรียมตัว" ทั้งในแง่ความรู้เกี่ยวกับภูมิหลังของเรื่องราว และในแง่การวางแผนการสัมภาษณ์ให้ได้คำตอบที่ตรงประเด็นที่สุด เพราะข่าวโทรทัศน์มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา

ส่วนทักษะในการหาข่าวอื่นๆ ที่นักข่าวมืออาชีพนำมาใช้ในการทำงานนั้น ที่พบเห็นอยู่เสมอประกอบไปด้วย การค้นคว้าจากเอกสาร การไปเฝ้าสังเกตการณ์ในพื้นที่ การใช้วิธีการทางสถิติ รวมไปถึงการทำข่าวแบบสืบสวนสอบสวน ฯลฯ โดยนักข่าวมืออาชีพที่นำทักษะความเชี่ยวชาญในเทคนิคต่างๆ เหล่านี้ มาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาของข่าวหรือประเภทของข่าว รวมไปถึงสามารถผสมผสานวิธีการต่างๆ เข้าด้วยกันแล้ว จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ซึ่งจะนำไปสู่ผลงานที่มีคุณภาพในขั้นต่อมา

ทักษะในการนำเสนอข้อมูลที่เสาะหามาได้ ในขั้นตอนนี้ ทักษะสำคัญในประการแรกที่นักข่าวโทรทัศน์จะต้องใส่ใจ ก็คือ ทักษะในการเขียนข่าว ทั้งนี้ ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวจะปรากฏอยู่ในเนื้อความของเป็นส่วนหนึ่ง โดยนักข่าวมืออาชีพจะสามารถเขียนข่าวได้ดีภายใต้ข้อจำกัดเรื่องเวลา นั่นคือมีความสามารถในการเป็นนักย่อความ รู้จักแยกแยะและจัดลำดับประเด็นได้ ว่าประเด็นใดสำคัญที่สุด และเสนอประเด็นสำคัญที่สุดก่อน ส่วนประเด็นอื่นๆ ให้พิจารณาให้เหมาะสมกับเวลาในการนำเสนอ และต้องถ่ายทอดออกมาเป็นเนื้อความที่ทุกคนทำความเข้าใจได้ นอกจากนี้ ข่าวที่เขียนโดยนักข่าวโทรทัศน์หรือรีโพเทอร์มืออาชีพนั้น จะเป็นข่าวที่มีความเหมาะสมกับข่าวแต่ละประเภท และเหมาะสมกับการใช้ภาพข่าว ไม่ว่าจะเป็นข่าวที่ภาพข่าวเป็นตัวนำเนื้อหาเช่น

ข่าวกีฬา ข่าวที่เนื้อหาเป็นตัวนำภาพ เช่น ข่าวเศรษฐกิจ หรือแม้กระทั่งข่าวที่เนื้อหาและภาพเสริมกันและกัน เช่น ข่าวอาชญากรรม

นอกจากนี้ เมื่อถึงขั้นตอนของการนำเสนอข่าวไปยังผู้ชมแล้ว นักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพจะต้องเป็นผู้ที่สามารถทำงานหน้าจอโทรทัศน์ได้เป็นอย่างดี มีความพร้อมทั้งในส่วนของบุคลิกท่าทาง น้ำเสียง การปฏิบัติตัวก่อนและขณะที่อยู่หน้ากล้องโทรทัศน์ ซึ่งจะนำไปสู่การเสนอภาพและเสียงของตัวเองได้อย่างมีคุณภาพ และช่วยให้ข่าวมีความสมบูรณ์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการลงเสียงบรรยาย การรายงานนอกสถานที่ การรายงานสด การสัมภาษณ์แหล่งข่าวตัวต่อตัว อย่างไรก็ตาม ในการใช้เทคนิคการรายงานนอกสถานที่ (Stand up Report) ที่กำลังเป็นที่นิยมในวงการข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบันนั้น นักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพจะไม่ปรากฏตัวหน้าจอโทรทัศน์โดยไม่จำเป็น หรือโดยไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข่าว จะปรากฏตัวก็ต่อเมื่อ นักข่าวต้องการเชื่อมประเด็นของข่าวที่มีมากกว่าหนึ่งประเด็น หรือต้องการเชื่อมโยงในกรณีที่นักข่าวนำเสนอข้อมูลที่เกิดต่างเวลาและสถานที่ และที่สำคัญที่สุด นักข่าวจะปรากฏตัวออกมารายงานนอกสถานที่ ในกรณีที่ประสงค์จะนำเสนอข่าวโดยใช้ภาพข่าวในการอธิบายเรื่องราว แต่ภาพข่าวนั้นๆ กลับไม่สามารถอธิบายเรื่องราวได้อย่างชัดเจนตามที่ต้องการ จุดนี้ ต้องอาศัยการสรุปจากนักข่าวอีกครั้งหนึ่ง ทำให้นักข่าวจำเป็นต้องปรากฏตัวออกมารายงาน เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือแก่ผู้ชมว่า ข่าวดังกล่าว นักข่าวได้ไปอยู่ในเหตุการณ์จริง และได้รับทราบเรื่องราวด้วยตนเองก่อนจะนำมาเสนอออกอากาศ

4.2 ทักษะในการเก็บรวบรวมภาพและเสียงของนักข่าวโทรทัศน์

เป็นทักษะที่สำคัญสำหรับนักข่าวโทรทัศน์ และสมควรนำมาสรุปไว้ต่างหาก เพราะเป็นทักษะที่มีความเฉพาะ โดยทั้งในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลและขั้นตอนของการนำเสนอข้อมูล นักข่าวโทรทัศน์จะต้องไม่ละเลยที่จะใช้ภาพและเสียงต่างๆ มาเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ข่าวมีความสมบูรณ์ โดยเฉพาะนักข่าวที่มีความเป็นมืออาชีพนั้น จะไม่ละเลยในการจัดเก็บภาพข่าวที่สื่อความกับผู้ชมได้ หรือภาพข่าวที่อธิบายเรื่องราวในข่าวได้ โดยจะมีการวางแผนการเก็บภาพอย่างเป็นขั้นตอนว่า ประเด็นข่าวคืออะไร ภาพอะไรที่เกี่ยวข้อง และจัดเก็บอย่างไรให้สื่อความหมาย ขณะเดียวกันนักข่าวมืออาชีพจะรู้จักนำเสียงประกอบอื่นๆ มาใช้กับข่าว นอกเหนือไปจากเสียงบรรยายความ หรือเสียงสัมภาษณ์ แต่เพียงอย่างเดียว

ทั้งนี้ ทักษะในใช้ภาพและเสียงของนักข่าวโทรทัศน์ ที่เรียกได้ว่าเป็นทักษะของมืออาชีพนั้น สรุปได้ว่าจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้ คือ

โดยในส่วนของการใช้ภาพ ภาพข่าวหรือภาพเหตุการณ์ต่างๆ จะต้องเล่าเรื่องหรือสื่อความกับผู้ชมได้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้มุมกล้องเข้าช่วย การลำดับภาพ หรือแม้กระทั่งการใช้ภาพในลักษณะสัญลักษณ์ โดยเมื่อทีมข่าวได้ภาพจากเหตุการณ์ที่เป็นข่าวมานั้น ก็จะทำมาผลิตตามกระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อนำเสนอแก่ผู้ชม ซึ่งนอกจากทีมงานผลิตข่าวในขั้นตอนนี้จะต้องพิถีพิถันในด้านรูปธรรม เช่น ความชัดเจน ความต่อเนื่อง มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ภาพที่ปรากฏต้องคมชัด ปรับระดับแสงและสีให้เหมาะสม ภาพในShotต่างๆ ต้องไม่หลุดเฟรม หรือขาดความสมดุล การตัดต่อเพื่อนำเสนอต้องมีความต่อเนื่องไม่กระโดดแล้ว ทีมข่าวยังต้องให้ความสำคัญในแง่นามธรรมด้วย กล่าวคือ ภาพข่าวสามารถสื่อสารกับผู้ชมได้ มีความหมายของเรื่องราวมากมายที่สามารถนำเสนอออกมาโดยไม่ต้องใช้คำพูด ที่สำคัญ นักข่าวและช่างภาพมืออาชีพต้องไม่ละเลยในเรื่องนี้ ข่าวของมืออาชีพจะต้องมีความสมบูรณ์ในการใช้ภาพ อย่าให้ภาพที่ปรากฏบนจอเป็นเพียงภาพประกอบที่หาความสำคัญอะไรไม่ได้

สำหรับการนำเสนอภาพเพื่อความกับผู้ชมนั้น สิ่งที่นักข่าวมืออาชีพต้องระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง คือเรื่องความถูกต้องและจรรยาบรรณ เพราะเทคนิคทางด้านภาพที่มีอยู่มากมาย ไม่ว่าจะป็นเทคนิคในการตัดต่อภาพ เทคนิคในการใช้มุมกล้องเล่าเรื่องราว สามารถชักจูงความเข้าใจของผู้ชมไปในทิศทางที่หลากหลายได้เสมอ ดังนั้นนักข่าวมืออาชีพจะต้องนำเสนอภาพของข่าวอย่างมีวิจารณ์ญาณและจรรยาบรรณ แม้จะมีการใช้เทคนิควิธีทางการผลิตต่างๆ แต่ทั้งหมดต้องเสนออยู่บนพื้นฐานของความจริง

สิ่งที่ต้องระมัดระวังดังกล่าว สอดคล้องกับการอภิปรายของผู้วิจัยในเรื่องอุดมการณ์ที่นักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพพึงยึดถือไว้ในช่วงก่อนหน้านั้น โดยผู้วิจัยต้องการชี้ว่านักข่าวมืออาชีพมีเสรีภาพและจะต้องใช้เสรีภาพในการนำเสนอ"ภาพข่าว" สื่อเรื่องราวต่างๆ แก่ประชาชน เพราะเป็นหน้าที่สำคัญของนักข่าวที่ทำงานสื่อโทรทัศน์ ทั้งนี้การใช้เสรีภาพดังกล่าว จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นกลางและเป็นธรรม คือไม่ใช้ภาพสร้างประโยชน์หรือทำให้เกิดโทษกับใคร โดยเฉพาะกระทำไปเพราะความลำเอียง ขณะเดียวกันภาพที่นำมาใช้ ก็ต้องมี "รสนิยม" กล่าวคือ สื่อความได้อย่างเจียบคม โดยไม่ต้อง

อาศัยความรุนแรง หวาดเสียวหรือสะใจ ภาพที่เรียบง่ายแต่ชัดในความหมายและสิ่งที่ต้องการจะสื่อ ยิ่งแสดงถึงความเป็นมืออาชีพของนักข่าวและช่างภาพ

ขณะที่ในส่วนของการใช้เสียงนั้น นักข่าวมืออาชีพจะไม่จำกัดอยู่กับการใช้เสียงบรรยาย หรือเสียงพูดจากแหล่งข่าวเท่านั้น แต่จะนำเสียงอื่นๆ มาใช้ในข่าวตามความเหมาะสม เช่นเสียงการจราจร เสียงเชียร์กีฬา เสียงพายุฝนฟ้าคะนอง ฯลฯ ซึ่งเป็นเช่นเดียวกับการใช้ภาพ นักข่าวจะต้องเก็บรวบรวมและนำเสนอเสียงต่างๆ อย่างพิถีพิถัน เสียงเหล่านี้ ต้องบันทึกมาให้ชัดเจน ไม่เบาจนเกินไป แยกแยะได้ระหว่างเสียงหลักและเสียงประกอบ ฯลฯ และเมื่อนำเสนอออกไป ก็ต้องให้มีความชัดเจน ไม่แตกพร่า ฟังรู้เรื่อง และที่สำคัญเช่นเดียวกับการใช้ภาพ นักข่าวต้องนำเสนอเสียงต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ มีความเป็นธรรมและเป็นกลาง โดยเฉพาะเสียงสัมภาษณ์ นักข่าวต้องไม่ตัดต่อช่วงคำพูดของแหล่งข่าวหรือจับคำพูดตอนใดตอนหนึ่งมาร้อยเรียงใหม่จนเนื้อหาผิดเพี้ยนไปจากความจริง หรือคัดเลือกเฉพาะเสียงที่สร้างผลแง่ลบแก่แหล่งข่าวมานำเสนอด้วยใจอคติโดยเด็ดขาด

ทั้งนี้ การที่จะได้ภาพและเสียงที่มีคุณภาพมาเสนอเป็นข่าวนั้น ต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ต่างๆ ในด้านการผลิตรายการทางโทรทัศน์ อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการผลิตข่าวโทรทัศน์นั้น มีการแยกแยะหน้าที่เหล่านี้อย่างชัดเจน ดังนั้น นักข่าวโทรทัศน์ในบทบาทของผู้สื่อข่าวอาจยังไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในด้านนี้ในขั้นผู้เชี่ยวชาญ อย่างไรก็ตาม ก็ควรมีความรู้ความชำนาญในด้านการผลิตรายการทางโทรทัศน์บ้างพอสมควร เช่น รู้จักอุปกรณ์พื้นฐานต่างๆ สามารถใช้เครื่องมือที่จำเป็นสำหรับตนเองต่างๆ ได้ เช่น เครื่องตัดต่อภาพ กล้องถ่ายภาพ เพื่อความสะดวกในการทำงานร่วมกับฝ่ายอื่นๆ หรือในกรณีฉุกเฉิน ส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการข่าวโทรทัศน์โดยตรงนั้น จำเป็นต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนี้เป็นอย่างดีเยี่ยมตามลักษณะของงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากข้อสรุปเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพในแง่มุมต่างๆ เหล่านี้ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นเกณฑ์ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทย สำหรับใช้ศึกษาตัวผลงานข่าวโทรทัศน์ ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังที่จะกล่าวต่อไป

2)ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทยที่สะท้อนให้เห็นจากผลงานข่าว

ในการศึกษาความเป็นมืออาชีพที่ปรากฏอยู่ในตัวผลงานข่าวนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทยเป็นแนวทางในการศึกษา โดยเกณฑ์ดังกล่าวเกิดจากการรวบรวมแนวคิดจากเอกสารเข้ากับความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้:

เกณฑ์ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทย

นักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพไปต้องสามารถสร้างผลงานข่าวโทรทัศน์ที่ถือได้ว่ามีคุณภาพใน 3 ลักษณะ โดยแต่ละลักษณะได้สะท้อนองค์ประกอบของความเป็นมืออาชีพในแง่มุมต่างๆ ออกมา ทั้งนี้ทั้ง 3 ลักษณะประกอบไปด้วย

1. มีลักษณะสำคัญโดยทั่วไปของข่าวที่มีคุณภาพ คือ นำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ เสนอข่าวอย่างเป็นธรรมเป็นกลาง ข่าวที่นำเสนอออกไปนั้นปราศจากการครอบงำใดๆ และนำเสนอได้อย่างไม่ผิดหลักจรรยาบรรณของสื่อมวลชน ทั้งนี้ความมีคุณภาพในลักษณะดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นถึงองค์ประกอบความเป็นมืออาชีพในแง่การยึดมั่นในอุดมการณ์ 3 ประการคือ

- 1) ความรักและเข้าใจในการใช้เสรีภาพของสื่อมวลชน
- 2) ความเป็นกลางและเป็นธรรมในการทำงานและนำเสนอข้อมูลข่าวสาร
- 3) ความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูล

ซึ่งทั้ง 3 ประการจะมีความเกี่ยวข้องในลักษณะเกี่ยวพันและเป็นสาเหตุของกันและกัน โดยมีประเด็นเรื่องจรรยาบรรณและการใช้วิจารณญาณเป็นตัวควบคุมความเป็นไปของอุดมการณ์ทั้ง 3 ประการนี้

2. มีประเด็นข่าวหรือเนื้อหาที่โดดเด่น หลากหลาย เป็นข่าวที่มีความแตกต่างแปลกใหม่กว่าข่าวที่เสนออยู่ทั่วไป ด้วยการให้แง่มุมที่น่าสนใจ และมีประโยชน์ต่อส่วนรวม ที่สำคัญ เป็นข่าวที่เสนอให้ประชาชนได้ทราบในเรื่องราวหรือในแง่มุมที่ไม่เคยทราบมาก่อน จึงจะสะท้อนความเป็นมืออาชีพในองค์ประกอบของคุณลักษณะที่เหมาะสมดังนี้

- 1) ความกระตือรือร้น ความช่างสังเกตช่างสงสัย
- 2) ขยันพากเพียรให้ตนเองมีภูมิความรู้ที่กว้างขวางและลึกซึ้งในเรื่องราวต่างๆ
- 3) มีความมุ่งมั่นไม่ทอดทิ้ง ไม่ปล่อยวางหรือยอมแพ้ง่ายๆ เมื่อพบกับอุปสรรค
- 4) ปรับตัวเข้ากับสื่อโทรทัศน์ได้ โดยมีทักษะความเชี่ยวชาญในการเก็บรวบรวมและนำเสนอข้อมูลที่ดีและเหมาะสม

3. ใช้ข้อได้เปรียบของสื่อโทรทัศน์ในการนำเสนอได้อย่างเหมาะสม กล่าวคือไม่ละเลยการใช้ภาพและเสียงในการนำเสนอข่าว และสามารถผสมผสานภาพและเสียงหรือเนื้อหาของข่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความมีคุณภาพลักษณะนี้ จะสะท้อนความเป็นมืออาชีพในองค์ประกอบคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักข่าว ในประเด็นทักษะความเชี่ยวชาญในการเก็บรวบรวมและนำเสนอภาพและเสียง

และจาก 3 ลักษณะที่กล่าวมาโดยรวม ยังสะท้อนไปถึงความเป็นมืออาชีพในองค์ประกอบของ “วิชาชีพนิยม” คือสะท้อนให้เห็นการมีทัศนคติที่ดีและเหมาะสมกับอาชีพนักข่าวโทรทัศน์ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อมวลชนที่ทำงานกับภาพและเสียง มีความตั้งใจและปรารถนาจะสร้างคุณค่าให้กับวิชาชีพ โดยมีหลักจรรยาบรรณ หลักศีลธรรม และยึดมั่นไปถึงอุดมการณ์ต่างๆ และการมุ่งพัฒนาคุณลักษณะและทักษะความสามารถของตนเองด้วย

เกณฑ์ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทย สามารถอธิบายด้วยตารางดังนี้

ลักษณะความมีคุณภาพ	ความเป็นมืออาชีพ
1. ลักษณะโดยทั่วไป	- การใช้เสรีภาพ - ความเป็นกลางเป็นธรรม - ความถูกต้องของข้อมูล
2. ในแง่ประเด็นที่โดดเด่น หลากหลาย มีความน่าสนใจ	- กระตือรือร้นช่างสงสัย - มีความรู้แน่น - มุ่งมั่นไม่ย่อท้อ - มีความเชี่ยวชาญในการรวบรวม/นำเสนอข้อมูล
3. ในแง่การใช้ข้อได้เปรียบของสื่อโทรทัศน์ คือการใช้ภาพและเสียง	- มีความเชี่ยวชาญในการรวบรวม/นำเสนอภาพและเสียง
4. ในแง่วิชาชีพนิยมที่ปรากฏในข่าว (มีทัศนคติที่เหมาะสมกับวิชาชีพ)	- รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของนักข่าวโทรทัศน์ - ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของวิชาชีพตน ด้วยการมุ่งเสนอสิ่งที่เป็นประโยชน์ - รักษาหลักจรรยาบรรณ ศีลธรรมและความรับผิดชอบในการเสนอข่าว

ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทย มาศึกษากับผลงานข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน โดยได้คัดเลือกข่าวโทรทัศน์จากการประกวดข่าวโทรทัศน์ยอดเยี่ยมครั้งที่ 1 ประจำปี 2540 ของ มูลนิธิแสงชัย สุนทรวัฒน์ มาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา โดยจะศึกษาข่าวที่ได้รับรางวัลจำนวน 4 ข่าวเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นสำคัญในเรื่องลักษณะร่วมของข่าวที่ถูกลงเข้าประกวดทั้งหมด ที่ผู้วิจัยสังเกตได้ว่า มีความเกี่ยวข้องกับผลการศึกษาที่ตามมา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สรุปลักษณะร่วมดังกล่าวไว้ก่อนที่จะลงไปศึกษาเฉพาะข่าวที่ได้รับรางวัล ดังนี้

ข่าวที่ถูกส่งเข้าประกวดในครั้งนี้ทั้งหมดมีทั้งสิ้น 23 ข่าว ซึ่งทางคณะกรรมการตัดสินการประกวดได้ตัดสินพิจารณาผลงานที่ไม่เข้าลักษณะข่าวโทรทัศน์ แต่เป็นลักษณะสารคดีหรือสารคดีเชิงข่าวออกไป คือรายการวงเวียนชีวิต และรายการถอดรหัส ทำให้ข่าวที่ได้รับการพิจารณาจริงๆ ทั้งสิ้น 13 ข่าว โดยลักษณะที่พบคือ

1. มียู 3 ข่าวที่เป็นข่าวเกี่ยวกับนายแสงชัย สุนทรวัฒน์ อดีตผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย บุคคลสำคัญของมูลนิธิ โดยมีข่าวได้รับรางวัลข่าวเกียรติยศ จุดนี้น่าสนใจว่าข่าวดังกล่าวมีความเหมาะสมพอที่ส่งเข้าประกวดเพียงใด

2. ลักษณะของข่าวโดยรวมจะเป็นข่าวอาชญากรรม ข่าวอุบัติเหตุ หรือเหตุการณ์สะเทือนขวัญที่ใช้การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน และมีจุดสำคัญในการนำเสนออยู่ที่การเปิดโปงข้อมูลต่างๆ โดยเฉพาะการเปิดโปงด้วยภาพ

3. ภาพที่ถูกนำมานำเสนอมักจะเป็นภาพในลักษณะการบันทึกไว้ขณะเหตุการณ์กำลังเกิดขึ้น เช่น ภาพขณะเจ้าหน้าที่กำลังทุจริต ภาพการบุกจับกุมคนร้าย ภาพการกระทำผิดกฎหมาย หรือไม่ก็จะเป็นภาพสะท้อนอารมณ์ เช่น ภาพเด็กประสบอุบัติเหตุ ภาพความสูญเสีย

4. ข่าวที่ถูกส่งเข้าประกวด เป็นข่าวที่นำเสนอในลักษณะต่อเนื่อง โดยรายงานความคืบหน้าของเหตุการณ์ หรือแยกนำเสนอเป็นตอน หรือไม่ก็เป็นข่าวที่มาจากสรุปข่าวที่นำเสนออย่างต่อเนื่อง

ซึ่งลักษณะร่วมของข่าวเหล่านี้ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแง่มุมประกอบที่ใช้ในการศึกษาข่าวที่ได้รับรางวัลทั้งหมด 4 ข่าว โดยข่าวที่ได้รับรางวัลคือ ข่าวชุดส่วยทางหลวง ข่าวชุดคดีฆาตกรรมนายแสงชัย สุนทรวัฒน์ ข่าวชุดโรคแอนแทรกซ์ และข่าวชุดไล่ล่าขบวนการค้าสิ่งของหนีภาษี โดยหลังจากทำการศึกษาวิเคราะห์ข่าวดังกล่าวแล้ว สามารถสรุปผลการศึกษาคือ

1) ลักษณะสำคัญโดยทั่วไปของความมีคุณภาพที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์

หมายถึงการแสดงลักษณะอุดมการณ์ที่สำคัญของสื่อมวลชน ในเรื่องเสรีภาพในการนำเสนอข่าว ความเป็นกลางและเป็นธรรม และความถูกต้องของข้อมูล ทั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายไว้ก่อนหน้านี้ว่า อุดมการณ์ 3 ประการดังกล่าวจะมีความเกี่ยวเนื่องในลักษณะเป็นเหตุเป็นผลของกันและกัน

จากการศึกษาเทปข่าวชุดส่วยทางหลวงซึ่งเป็นข่าวที่มีความชัดเจนในเรื่องการใช้เสรีภาพในการนำเสนอข้อมูล คือใช้เสรีภาพในการตีแผ่เรื่องราวที่เป็นผลเสียต่อส่วนรวม ซึ่งข้อมูลที่นักข่าวรวบรวมนำเสนอส่งผลให้เกิดการลงโทษและโยกย้ายเจ้าหน้าที่ที่ทุจริตตามมา อย่างไรก็ตามในประเด็นความถูกต้องของข้อมูลนี้ ยังขาดข้อมูลความคิดเห็นจากทางตำรวจเอง ทำให้ความเป็นมืออาชีพของข่าวลดลงไปบ้างกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งมีผลมาจากขาดไปในเรื่องความเป็นกลางและเป็นธรรมของข่าว นักข่าวมักใจกับความผิดของตำรวจ โดยไม่ได้กล่าวถึงส่วนของเจ้าของกิจการและคนขับรถบรรทุกว่าก็มีส่วนทำให้เกิดการทุจริตนี้ขึ้นด้วย ทำให้ข่าวชุดส่วยทางหลวงจึงเป็นข่าวที่สะท้อนความเป็นมืออาชีพในแง่อุดมการณ์ของนักข่าวได้ไม่ครบถ้วน เพราะอุดมการณ์ในแง่ความเป็นกลางยังไม่ชัดเจน

ข่าวที่ได้รับรางวัลที่แสดงความชัดเจนในองค์ประกอบเรื่องอุดมการณ์ได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด คือข่าวภูมิภาคเรื่องไล่ล่าขบวนการลักลอบค้าสิ่งของหนีภาษี โดยองค์ประกอบในแง่เสรีภาพได้ปรากฏเด่นชัดเช่นเดียวกับข่าวส่วยทางหลวง คือการเข้าไปนำเสนอเรื่องราวที่ไม่เคยมีใครเห็นมาก่อน ขณะเดียวกันก็นำเสนอข้อมูลได้อย่างถูกต้องเที่ยงตรง เพราะเข้าไปสังเกตการณ์ด้วยตนเอง รวมทั้งสืบหาข้อมูลจากผู้คนที่อยู่ในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ซึ่งติดตามเรื่องนี้มาตลอด ทั้งนี้ ข้อมูลทั้งหมดที่นำเสนอ ก็มีความสมมูลจากทั้งส่วนของชาวบ้าน ส่วนของข้าราชการที่รับผิดชอบ กล่าวได้ว่าให้ความเป็นกลางและความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายสมกับความเป็นมืออาชีพ อย่างไรก็ตาม แม้ข่าวชุดนี้จะมียุติการประกอบความเป็นมืออาชีพครบถ้วน แต่ทุกองค์ประกอบยังอยู่ในระดับที่สามารถพัฒนาได้อีก

จากทั้ง 2 ข่าวข้างต้น ถือได้ว่ามีระดับความเป็นมืออาชีพในแง่อุดมการณ์ในการทำงาน อาจจะขาดไปบ้างในบางจุด แต่กับข่าวอีก 2 ข่าวที่ได้รับรางวัล กลับมีความดีอยู่ในองค์ประกอบนี้อย่างชัดเจน โดยข่าวชุดคดีฆาตกรรมนายแสงชัย สุนทรวัฒน์ นั้น

ข้อมูลที่น่าเสนอออกมาถูกจำกัดครอบงำด้วยกรอบของหรือองค์กร ในที่นี้คืออ.ส.ม.ท. ซึ่งส่งผลให้ชาวชาติความเป็นมืออาชีพในแง่เสรีภาพในการนำเสนอ และส่งผลต่อเนื่องไปถึงเรื่องความเป็นกลางความเป็นธรรม ที่ตัดสินใจใครเป็นผู้กระทำผิดไปก่อนที่จะมีการพิจารณาอย่างถึงที่สุด และเรื่องความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งแม้ข้อมูลจะเสนอได้อย่างมีน้ำหนัก แต่ก็ยังเป็นข้อมูลเพียงด้านเดียว ข้อมูลจากแหล่งอื่นที่จะทำให้ชาวมีความเที่ยงตรงขึ้นไม่ได้ถูกนำมาเสนอ

แต่ชาวชุดนี้ ยังได้รับรางวัลจากทางคณะกรรมการตัดสิน ทั้งที่มีความอ่อนด้อยตรงนี้อยู่ สาเหตุก็คือเป็นชาวของบุคคลสำคัญของมูลนิธิที่จัดการประกวด ชาวจึงมีความได้เปรียบกว่าชาวอื่น ๆ ที่ถูกส่งเข้าประกวด ประเด็นนี้เป็นผลการศึกษาอีกประการหนึ่งได้กล่าวคือ “กรอบ” ของบุคคลหรือองค์กร นอกจากจะเข้ามามีผลต่อการนำเสนอแล้ว ยังมีผลต่อการให้คุณค่าของชาวด้วย ซึ่งน่าสนใจว่า หากมองย้อนกลับไปที่ดินสังกัดในการผลิตข่าว ย่อมมีความเป็นไปได้สูงที่จะมีการให้คุณค่าแก่ชาวโทรทัศน์แต่ละชาวอย่างไม่เท่าเทียมกัน กรณีนี้จึงมีความน่าสนใจที่จะนำมาศึกษาต่อไป

ขณะที่ชาวชุดโรคแอนแทรกซ์นั้น แม้จะแสดงความเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูล ในประเด็นความตื่นตระหนกว่าโรคจะแพร่ระบาดไปในเนื้อวัวที่ประชาชนบริโภค โดยนำเสนอทั้งคำแถลงในเรื่องนี้ของกระทรวงสาธารณสุข ความคิดเห็นของผู้บริโภค และการป้องกันของพ่อค้าเนื้อ แต่ประเด็นการขาดความถูกต้องของข้อมูล ที่เสนอข้อมูลไม่ตรงตามสถานการณ์และไม่ให้ความกระจ่างแก่ผู้ชมในเรื่องอันตรายและระยะการระบาดของโรค ได้กลายเป็นข้อบกพร่องขนาดใหญ่ของชาวนี้ และสะท้อนไปถึงการไม่ใช้เสรีภาพที่มีในการเข้าไปชุดคู่รายละเอียดยตามสมควรจะเป็น กลับรอกแต่การแถลงเท่านั้น ทำให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง ทำให้ชาวชุดโรคแอนแทรกซ์จึงขาดความเป็นมืออาชีพในแง่อุดมการณ์ไปอย่างชัดเจนเช่นกัน

ด้วยผลสรุปทั้งหมดจากผลการศึกษาในองค์ประกอบนี้ เป็นเหมือนการย้ำข้อสรุปที่นำมาสร้างเป็นเกณฑ์เกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทย ที่ว่าอุดมการณ์ทุกประการของนักข่าวโทรทัศน์ มีความจำเป็นต่อความเป็นมืออาชีพของชาว เพราะทุกอุดมการณ์จะปรากฏออกมาอย่างสอดคล้องกัน ชาวที่มีข้อมูล เนื้อหา สามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องได้ หรือแหล่งข่าวที่นำมากล่าวอ้างเป็นแหล่งข่าวที่มีน้ำหนักต้องเป็นชาวที่อยู่บนพื้นฐานของความจริง คือเป็นทวิสัย ไม่มีการใส่ความรู้สึกเข้าไป และ

แสดงถึงความเป็นกลางเป็นธรรมออกมา โดยจะมีประเด็นเรื่องความมีเสรีภาพ และเข้าใจว่าจะต้องใช้เสรีภาพที่มีอยู่อย่างไร มาเป็นตัวกระตุ้นและควบคุมไม่ให้กรอบหรือเงื่อนไขขององค์กรเข้ามากำหนดการทำงาน หรือการนำเสนอข่าวได้

ที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้ทั้ง 3 อุดมการณ์มีความชัดเจน และสมกับความเป็นมืออาชีพที่พื่อนั้น ต้องอาศัย “วิจารณ์ญาณและความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ยอมอ่อนข้อต่อเรื่องที่ขัดกับศีลธรรม ความปลอดภัยของสังคม หรือจรรยาบรรณของสื่อมวลชนเป็นตัวรองรับหรือผลักดันอีกชั้นหนึ่ง

2. ลักษณะความมีคุณภาพในแง่ข่าวมีประเด็นที่โดดเด่นหลากหลาย

ความมีคุณภาพในลักษณะการนำเสนอเนื้อหาหรือประเด็นในแง่มุมที่น่าสนใจหรือแปลกใหม่ ไม่จำเจ นำเสนอเรื่องราวหรือแง่มุมที่นักข่าวคนอื่น ๆ ไม่ถึง และนำเสนอได้อย่างละเอียดลึกซึ้งนั้น จะสะท้อนความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ในองค์ประกอบของคุณลักษณะของนักข่าวโทรทัศน์ โดยจากการนำเสนอความมีอาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทยมาพิจารณากับข่าวโทรทัศน์ทั้ง 4 ข่าวแล้ว พบว่า ข่าวชุดส่วยทางหลวงและข่าวชุดสินค้าหนีภาษีได้สะท้อนองค์ประกอบนี้ออกมาได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ก็ด้วยผลสืบเนื่องจากองค์ประกอบแรกของความมีอาชีพคือการยึดมั่นในอุดมการณ์ ได้ส่งผลให้นักข่าวแสดงคุณลักษณะของนักข่าวมืออาชีพออกมาให้เห็น โดยเฉพาะอุดมการณ์ในเรื่องการให้เสรีภาพนั้น เป็นอุดมการณ์ที่ชักนำให้นักข่าวสนใจในสิ่งต่างๆ รอบตัว กระตือรือร้น ช่างสงสัยสังเกต อยากนำเสนอเรื่องราวที่ยังไม่มีใครเคยทำ สิ่งใดที่ประชาชนไม่มีโอกาสได้เห็น ก็ปรารถนาไปเสาะหามาให้ และหากพบกับอุปสรรคก็ไม่ย่อท้อ แต่แสดงความมุ่งมั่นที่จะค้นหาความจริงมาให้ได้

โดยข่าวชุดส่วยทางหลวงและข่าวสินค้าหนีภาษี นักข่าวและทีมข่าวได้แสดงความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นที่จะขุดคุ้ยประเด็นข่าวเกี่ยวกับการทำผิดกฎหมายที่ยังไม่เคยมีการนำมาตีแผ่อย่างจริงจังมานำเสนอ ทำให้เนื้อหาของข่าวมีความโดดเด่นต่างจากข่าวอาชญากรรมทั่วไป ทั้งนี้นอกจากการเป็นผู้มีความคุณลักษณะความกระตือรือร้นและความมุ่งมั่น ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นของนักข่าวมืออาชีพแล้ว ข่าวที่นำมาศึกษาทั้ง 2 ข่าว ยังแสดงถึงการมีทักษะความเชี่ยวชาญที่เหมาะสมของนักข่าวในการเสาะหารวบรวมข้อมูลด้วย กล่าวคือ ข้อมูลของข่าวทั้ง 2 ข่าว ไม่สามารถเสาะหามาด้วยวิธีการใดวิธี

การหนึ่ง เช่นไปสัมภาษณ์แต่เพียงอย่างเดียว การจะได้ข้อมูลของเรื่องราวที่ไม่กระจ่างชัด จะต้องอาศัยเทคนิคการเสาะหาข้อมูลที่หลากหลาย โดยข่าวทั้ง 2 ข่าวนี้ นักข่าวได้ใช้เทคนิคในเชิงการสืบสวนสอบสวน เทคนิคการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม เทคนิคเหล่านี้ทำให้ข่าวที่ปรากฏออกมามีข้อมูลที่หลากหลายขึ้น ไม่ว่าจะมาจากแหล่งข่าวหรือจากการเฝ้าติดตามของนักข่าว ทำให้ข้อมูลที่เสนอกมามีความหนักแน่น และน่าเชื่อถือ

แต่กับข่าวคดีฆาตกรรมนายแสงชัย สุนทรวัฒน์นั้น ถึงแม้ข้อมูลที่นำเสนอออกมาเกี่ยวกับรูปคดี การจับกุมผู้ต้องหา ความเกี่ยวข้องของบุคคลต่างๆ จะมาจากการติดตามข่าวอย่างใกล้ชิดของทีมข่าว รวมไปถึงการใช้เทคนิคในการเสาะหารวบรวมข้อมูลที่ น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นการเฝ้าติดตามการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การลงไปในพื้นที่ที่มีการติดตามจับกุมคนร้าย แต่เนื่องจากการเข้ามามีอิทธิพลขององค์กรต้นสังกัดของนักข่าวดังที่กล่าวไว้ในประเด็นอุดมการณ์เรื่องเสรีภาพ ทำให้ข้อมูลที่รวบรวมและนำเสนอขาดความเป็นกลาง และเป็นข้อมูลด้านเดียว ไม่มีความหลากหลายออกไปในประเด็นอื่นที่น่าสนใจ เช่น เรื่องสัมพันธภาพคลั่งวิทย์กับความขัดแย้งภายในบอร์ดอ.ส.ม.ท. การกลับคำให้การของมือปืนทั้ง 4 คน

ดังนั้นข่าวคดีฆาตกรรมนายแสงชัย สุนทรวัฒน์ นอกจากจะขาดความเป็นกลางในข้อมูลแล้ว ยังขาดความโดดเด่นในเรื่องของประเด็นที่ลึกซึ้งไปด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื้อหาให้องค์ประกอบในแง่คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของนักข่าวลดลงไปด้วย กล่าวคือ การเข้ามามีอิทธิพลในการนำเสนอข่าวขององค์กรต้นสังกัดนั้น ทำให้นักข่าวขาดความกระตือรือร้น ขาดข้อสังเกตหรือข้อสงสัยที่แปลกหรือเป็นแง่มุมกลับของเรื่องราวไป ยังส่งผลไปถึงความมุ่งมั่นในการตีแผ่ความจริง ให้กลายเป็นความมุ่งมั่นที่จะนำบุคคลที่ทางอ.ส.ม.ท. "คิดว่าเป็นผู้กระทำผิด" มาลงโทษ หาใช้ความมุ่งมั่นที่จะตีแผ่ความเป็นจริงทั้งหมดของเหตุการณ์ รวมไปถึงทำให้การใช้ทักษะความสามารถต่างๆ ลดลงด้วย

สำหรับข่าวโรคแอนแทรกซ์นั้น ประเด็นของข่าวมีมากมายหลายประเด็น ทั้งการระบาดของโรค ผลกระทบในจังหวัดชายแดน ผลกระทบต่อตลาดเนื้อวัว แต่ก็มีความหลากหลายในแง่ปริมาณ แต่ขาดความลึกซึ้ง ข่าวชิ้นนี้จึงไม่แสดงคุณลักษณะความโดดเด่นของประเด็นออกมาได้ ซึ่งชี้ให้เห็นการขาดความเป็นมืออาชีพในองค์ประกอบคุณลักษณะที่ดีของนักข่าว ไม่ว่าจะมีความกระตือรือร้น ความมุ่งมั่น แม้กระทั่งขาดการใช้ทักษะความเชี่ยวชาญในการรวบรวมและนำเสนอข้อมูลที่ดี เพราะข้อมูลมาจากการ

สัมภาษณ์เพียงอย่างเดียว และยังมีความผิดพลาดในการนำเสนอข้อมูลในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม คือเสนอช้ากว่าที่ควร ดังที่กล่าวไว้ในเรื่องความถูกต้องของข้อมูลก่อนหน้านี้ ยิ่งสะท้อนการขาดความเป็นมืออาชีพในแง่คุณลักษณะความกระตือรือร้น มุ่งมั่น และการใช้เทคนิคที่หลากหลายในการทำข่าว ให้ชัดเจนขึ้นไปอีก

จากที่ประมวลความเป็นมืออาชีพให้เห็นจากการศึกษาในแง่มุมมองความโดดเด่นของประเด็นในข่าวโทรทัศน์นี้ นำไปสู่ข้อสรุปได้ว่า การที่ข่าวโทรทัศน์จะมีประเด็นลึกซึ้ง น่าสนใจและแหวกออกไปจากข่าวธรรมดาๆ หรือเรียกว่าเป็นผลงานของมืออาชีพนั้น จะต้องอาศัยคุณลักษณะที่เหมาะสมของนักข่าวในหลายประการ ที่สำคัญความเกี่ยวข้องในเรื่องอุดมการณ์ยังเข้ามามีผลต่อระดับความเป็นมืออาชีพในเรื่องคุณลักษณะที่สำคัญนี้เห็นได้ชัดด้วย

3. ลักษณะสำคัญในแง่การไม่ละเลยการใช้ภาพและเสียง

จะสะท้อนออกมาให้เห็นว่า นักข่าวมีความเป็นมืออาชีพในการมีความเข้าใจในธรรมชาติของสื่อโทรทัศน์ ที่เป็นสื่อที่มีข้อได้เปรียบในเรื่องภาพและเสียง และรู้จักใช้ข้อได้เปรียบนี้เหมาะสม ซึ่งในการศึกษา ทั้งข่าวส่วยทางหลวงและข่าวการลักลอบขนสินค้าหนีภาษี ได้สะท้อนลักษณะดังกล่าวออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในการใช้ภาพสื่อความหมาย ซึ่งทั้ง 2 ข่าวสามารถใช้ภาพเล่าเรื่องหรือสื่อความกับผู้ชมได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็ภาพการรับสินบนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเฉพาะภาพตำรวจที่ด่านซึ่งนำหนักยื่นมือรับเงินจากคนขับรถบรรทุกมาได้นั้น เป็นการใช้ภาพอธิบายเรื่องราวทุกอย่างในตัวเองได้เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ หรือในข่าวการลักลอบขนสินค้าหนีภาษีก็เช่นกัน นักข่าวและช่างภาพสามารถไปดักถ่ายภาพการขนของหนีภาษีบนขบวนรถไฟ การขนถ่ายสินค้าข้ามชายแดน การพยายามหลบหนีการจับกุมของผู้กระทำผิด ต่างเป็นภาพที่สร้างความสำเร็จในเรื่องราวแก่ผู้ชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลายจังหวะในข่าว แทบไม่ต้องใช้การบรรยายมาขยายความ กล่าวได้ว่า ทั้ง 2 ข่าวสะท้อนทักษะความเชี่ยวชาญในการรวบรวมและนำเสนอภาพและเสียงของนักข่าวโทรทัศน์ในระดับมืออาชีพออกมาได้

ส่วนข่าวคดีฆาตกรรมนายแสงชัย สุนทรวัฒน์นั้น มีการนำภาพและเสียงมาใช้ในการนำเสนอข่าวเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็ภาพสถานที่เกิดเหตุฆาตกรรม ภาพการทำแผนฆาตกรรม ภาพการจับกุมมือปืน โดยเฉพาะภาพการสารภาพและระบุชื่อผู้บงการของมือ

ปีนรับจ้างนั้น ทีมข่าวได้เก็บรวบรวมและนำเสนออย่างเป็นเรื่องราว จนกระทั่งกลายเป็นส่วนหนึ่งของกรณีการพิจารณาคดีในชั้นศาล แต่อย่างไรก็ตามความเป็นมืออาชีพในการใช้ทักษะความสามารถในการรวบรวมและนำเสนอภาพและเสียงในข่าวนี้ ต้องด้อยลงไปเพราะขาดความเป็นกลาง คือนักข่าวใช้ภาพและเสียงที่ปรากฏในข่าวระบุว่านายทวี พุทธจันทร์ เป็นผู้จ้างวานให้สังหารนายแสงชัย ทั้งที่ยังไม่มีการตัดสินอย่างเป็นทางการ

ขณะที่ข่าวเรื่องโรคแอนแทรกซ์เป็นข่าวที่ด้อยที่สุดในความเป็นมืออาชีพแห่งนี้ เพราะข่าวเรื่องโรคแอนแทรกซ์ไม่ได้ใช้ภาพเพื่อสื่อความกับผู้ชม แต่จะใช้ภาพจะเป็นส่วนประกอบเสียมากกว่า ทั้งที่จริงๆ แล้ว นักข่าวและช่างภาพสามารถร่วมกันเก็บภาพที่เกี่ยวข้องต่างๆ มานำเสนอได้ ไม่ว่าจะเป็นภาพความเจ็บเหงาของตลาดค้าเนื้อวัว หรือร้านอาหาร ภาพสุอนามัยในคอกสัตว์หรือในการฆ่าและเนื้อวัว

ทั้งนี้เมื่อกล่าวถึงทักษะการใช้ภาพเพื่อนำเสนอข่าวโดยรวม โดยเชื่อมโยงกับลักษณะร่วมของข่าวทั้งหมดที่ถูกส่งเข้าประกวดที่ว่า ข่าวที่ผู้ผลิตเชื่อว่าเป็นข่าวที่ดีนั้น มักจะเป็นภาพที่มี "Shotเด็ด" เป็นจุดสำคัญ ทั้งที่ปรากฏในข่าวชุดส่วยทางหลวง หรือข่าวชุดไล่ล่าขบวนการค้าของหนีภาษี ซึ่งลักษณะการใช้ "Shotเด็ด" นี้ก็แทบจะกลายเป็นประเด็นหลักที่ใช้ตัดสินความมีคุณภาพของข่าวของคณะกรรมการตัดสินการประกวดไปด้วย ทั้งที่ความเป็นจริงความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ในแง่การรู้จักใช้ภาพนั้น น่าจะหมายถึงการใช้ภาพที่เรียบง่ายแต่เจ็บคมไม่หือหวาด้วยก็ได้ และที่สำคัญ ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวอาจจะชี้ชัดกันที่การใช้ภาพเพื่อสื่อความหมายในข่าวประเภทอื่นๆ ที่ยากกว่าการสื่อความกับผู้ชมด้วยการใช้ "Shotเด็ด" ในข่าวอาชญากรรมหรือข่าวสะเทือนขวัญที่ผู้ผลิตข่าวยังให้ความสนใจอยู่เพียงจุดเดียวในเวลาไม่กี่ได้

ภาพสะท้อนในองค์ประกอบวิชาชีพนิยม

ดังที่กล่าวไว้ว่า ความมีคุณภาพของข่าวโทรทัศน์นั้น จะเป็นตัวสะท้อนความเป็นมืออาชีพของผู้ผลิตคือตัวนักข่าวออกมา ซึ่งการที่ข่าวสะท้อนความเป็นมืออาชีพในแง่มุมต่างๆ ออกมานั้น ไม่ว่าจะเป็นในแง่อุดมการณ์ ในแง่คุณลักษณะต่างๆ หรือในแง่ทักษะความสามารถ สามารถกล่าวโดยรวมว่าความมีคุณภาพและความเป็นมืออาชีพทั้งหมดจะเป็นตัวชี้ถึงความเป็นมืออาชีพในแง่ "วิชาชีพนิยม" ของตัวนักข่าวโทรทัศน์

ชาวซูดช่วยทางหลวงและชาวซูดไล่ล่าขบวนการลักลอบค้าสิ่งของหนีภาษี ได้แสดงถึงการมีวิชาชีพนิยมของนักข่าว เพราะทั้ง 2 ชาวมีองค์ประกอบของความเป็นมืออาชีพในระดับที่ชัดเจนพอสมควรนั้น กล่าวได้ว่านักข่าวได้ผลิตข่าวแสดงให้เห็นว่าปรารถนาที่จะให้อาชีพของตนเป็นที่ยอมรับ ให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าในผลงาน ความเข้าใจในบทบาทของนักข่าวโทรทัศน์และมีทัศนคติที่เหมาะสมกับงานที่ทำอยู่ ที่สำคัญ มีความตั้งใจอันแรงกล้าที่จะรักษาเกียรติภูมิของงานสื่อมวลชน ซึ่งเห็นได้จากการที่นักข่าวไม่ยอมตกอยู่ใต้อิทธิพลหรือการครอบงำใดๆ แต่พยายามตีแผ่เรื่องราวการกระทำผิดที่มีผลต่อส่วนรวมมาเผยแพร่ให้ได้ ถึงแม้จะต้องเสี่ยงอันตราย รวมไปถึงนักข่าวยังแสดงความมุ่งมั่น กระตือรือร้น พยายามใช้ทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตามชาวทั้ง 2 ชาว ยังสามารถก้าวไปสู่ชาวที่มีความเป็นมืออาชีพได้มากกว่านี้ หากในบางองค์ประกอบที่ขาดหายหรือมีน้อยอยู่ได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการให้ความเป็นกลางเป็นธรรมกับทุกฝ่ายมากกว่านี้ ในชาวซูดช่วยทางหลวง หรือการขยายเจาะลึกประเด็นให้มีความลึกซึ้งลงไปอีกในชาวซูดของหนีภาษี ก็คงยิ่งส่งผลให้ความมีวิชาชีพนิยมชัดเจนออกมามากขึ้นตามไปด้วย

ส่วนชาวคดีฆาตกรรมนายแสงชัย สุนทรวัฒน์และชาวซูดโรคแอนแทรกซ์ ที่ประเมินว่าเป็นชาวที่ขาดความเป็นมืออาชีพนั้น ก็จะแสดงภาพสะท้อนในเรื่องวิชาชีพนิยมออกมาในทางตรงกันข้าม ไม่ว่าจะเป็นการที่ชาวคุณแสงชัยถูกรวบขององค์การเข้ามาครอบงำ ทำให้ชาวเสียเสรีภาพในการทำงานตามความเป็นจริง และส่งผลต่อความเป็นกลางของข้อมูลและองค์ประกอบความเป็นมืออาชีพในแง่อื่นๆ หรือชาวโรคแอนแทรกซ์ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขาดความกระตือรือร้นเอาใจใส่ในผลงาน ไม่ใช่เสรีภาพของสื่อมวลชนอย่างเต็มที่ ไม่มีความมุ่งมั่นในการทำงานและใช้ทักษะความสามารถออกไป เหล่านี้เป็นเพราะนักข่าวขาดการยึดมั่นในบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน ไม่เข้าใจหน้าที่ของนักข่าวโทรทัศน์ ชาวทั้ง 2 ชาวจึงมีระดับวิชาชีพนิยมให้เห็นในระดับต่ำ

ภาพสะท้อนโดยรวมของความเป็นมืออาชีพที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ตัวผลงานข่าวโทรทัศน์นั้น สามารถที่จะแสดงลักษณะความเป็นมืออาชีพของตัวผู้ผลิต หรือตัวนักข่าวได้ในระดับหนึ่ง โดยสิ่งที่จะเป็นตัวชี้ถึงความแตกต่างในความเป็นมืออาชีพที่แสดงให้เห็นในข่าวแต่ละข่าวนั้น ก็คือ ประเด็นข่าว และภาพข่าว ซึ่งทั้ง 2 ส่วนนี้จะสะท้อนองค์ประกอบความเป็นมืออาชีพในแง่มุมต่างๆ อาทิ ในส่วนของประเด็นนั้น สามารถชี้ถึงเรื่องความถูกต้องของข้อมูล ความเป็นกลางของข้อมูลซึ่งเป็นอุดมการณ์สำคัญของนักข่าวได้ หรือในส่วนของภาพข่าวที่ปรากฏก็สะท้อนถึงคุณลักษณะและทักษะความเชี่ยวชาญที่เหมาะสมกับการทำงานกับสื่อโทรทัศน์ของนักข่าว

และในที่สุดแล้ว ผลงานข่าวที่ปรากฏออกมา ซึ่งแสดงลักษณะความมีคุณภาพ และสะท้อนองค์ประกอบความเป็นมืออาชีพในแง่มุมต่างๆ นั้น เมื่อก้าวโดยรวมแล้วจะนำไปสู่การแสดงถึงองค์ประกอบของในแง่วิชาชีพนิยมที่อยู่ในข่าว ซึ่งหมายถึงผลงานข่าวที่มีความเด่นชัดในเรื่องความเป็นมืออาชีพในแง่มุมต่างๆ นั้น เกิดจากนักข่าวซึ่งเป็นผู้ผลิตข่าวเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ถูกต้องในการทำงาน มีใจรักในสิ่งที่ทำ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน รู้ว่าเมื่อตนเป็นนักข่าวโทรทัศน์แล้ว สิ่งใดบ้างที่นักข่าวโทรทัศน์ต้องทำหรือรับผิดชอบ อยากพิสูจน์ตัวเองว่าเป็นนักข่าวที่ดี ปรารถนาให้อาชีพของตนมีคุณค่าลงในสายตาคนอื่น ทำให้ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและจรรยาบรรณ ซึ่งส่งผลให้นักข่าวผู้นั้นทุ่มเทตั้งใจ ระมัดระวังและเอาใจใส่ในการสร้างสรรค์ผลงานที่คุณภาพออกมาให้สมกับคำว่า "นักข่าวมืออาชีพ" ในที่สุด

ทั้งนี้ ในการศึกษาวิเคราะห์เทปข่าวทั้ง 4 ข่าวที่ได้รับรางวัล พบว่า มีเพียง 2 ใน 4 ข่าวแสดงความเป็นมืออาชีพออกมาให้เห็นในระดับที่น่าพอใจ แต่ก็ยังเป็นระดับที่ยังไม่ดีที่สุด กล่าวคือ ยังขาดไปในบางองค์ประกอบ หรือด้อยไปในหลายองค์ประกอบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่นๆ ตามมาด้วย ขณะที่อีก 2 ข่าวที่เหลือ ขาดความเป็นมืออาชีพไปอย่างชัดเจน

จากผลการศึกษาดังกล่าว ได้นำไปสู่ข้อสังเกตที่ว่า ปัจจุบัน ข่าวโทรทัศน์ที่ออกอากาศโดยสถานีโทรทัศน์ทุกช่องในประเทศไทย หากจะนับว่าในรอบปีมีทั้งสิ้นกี่ข่าวนั้นคง

เข้าประกวดครั้งนี้ กลับมีเพียง 23 ชาวเท่านั้น และเป็นการส่งมาจากสถานีโทรทัศน์ 4 สถานี จาก 6 สถานี (ช่อง 5 และช่อง 11 ไม่ส่งเข้าประกวด) โดยทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ส่งเข้าประกวดถึง 16 ชาว ส่วนทางสถานีอื่นๆ ส่งเข้ามาเพียง 2 - 4 ชาวเท่านั้น จากจุดนี้ สะท้อนให้เห็นได้หรือไม่ว่า แม้กระทั่งในความรู้สึกของผู้ผลิตชาวเอง ชาวโทรทัศน์ในปัจจุบันยังมีจำนวนน้อยมากที่นับได้ว่ามีคุณภาพ บางสถานีอาจจะไม่เชื่อมั่นเลยด้วยซ้ำว่าชาวของตนมีคุณภาพพอที่จะแข่งกับสถานีอื่นๆ ได้

และยิ่งชัดเจนลงไปอีกเมื่อทางกองประกวดคัดชาวที่ถูกส่งเข้ามา ให้เหลือที่เป็น "ชาว" จริงๆ เพียง 13 ชาวจาก 23 ชาว นั่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทางสถานีอาจจะยังไม่ชัดเจนเลยด้วยว่าลักษณะของชาวนั้นหมายถึงอย่างไร และสุดท้าย ชาวที่ถูกตัดสินว่าดีที่สุดในสายตากรรมการจำนวน 4 ชาว เมื่อนำมาศึกษาด้วยเกณฑ์ความเป็นมืออาชีพแล้ว มีเพียง 2 ชาวเท่านั้น ที่มีลักษณะความเป็นมืออาชีพปรากฏออกมา

นอกจากนี้ ชาวที่ถูกส่งเข้าประกวดเกือบทั้งหมด จะเป็นชาวในประเภทอาชญากรรมหรือเหตุการณ์สะเทือนขวัญ ที่เน้นการนำเสนอแบบสืบสวนสอบสวน หรือเน้นใช้ภาพเป็นจุดขายเป็นหลัก โดยชาวที่ได้รับรางวัลและแสงความเป็นมืออาชีพออกมาให้เห็นก็แสดงลักษณะดังกล่าวอย่างชัดเจน ทำให้ได้ข้อสังเกตเพิ่มเติมอีกว่า ชาวโทรทัศน์ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นชาวที่ทางผู้ผลิตมองว่าดีนั้น จะไม่พ้นชาวอาชญากรรมหรือเหตุการณ์สะเทือนขวัญ ส่วนชาวประเภทอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นชาวการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ชาวกีฬา ชาวเกษตรกร ยังถูกมองว่า "ทำให้ดีได้ยาก" ทั้งที่ในความเป็นจริง ชาวทุกประเภททำให้มีคุณภาพและโดดเด่นได้ โดยเฉพาะนักข่าวมืออาชีพย่อมสามารถทำชาวทุกประเภทให้ดี ให้นำสนใจทั้งภาพและเสียง โดยเกิดประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างชัดเจน และไม่จำเป็นต้องเป็นชาวในลักษณะ Series หรือสรุปชาวดังเช่นชาวที่ถูกส่งเข้าประกวดแต่เพียงอย่างเดียว ชาวในลักษณะข่าวประจำวันก็สามารถทำให้เป็นชาวของมืออาชีพได้

จากการไล่เรียงและเชื่อมโยงให้เห็นข้อสังเกตและผลการศึกษาให้เห็นตามลำดับ ดังที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทย ซึ่งสะท้อนออกมาให้เห็นในปัจจุบันยังอยู่ในระดับต่ำ และสมควรต้องได้รับการพัฒนาขึ้นไปอีกมาก โดยการพัฒนาตัวนักข่าวให้มีความเป็นมืออาชีพนั้น ต้องอาศัยการพัฒนาองค์ประกอบต่างๆ ทุกองค์ประกอบไปพร้อมๆ กัน จะขาดองค์ประกอบใดไปไม่ได้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยทั้งหมด สรุปได้ว่านักข่าวโทรทัศน์มืออาชีพจะต้องมีองค์ประกอบ 4 ประการที่สำคัญ คือ

- (1) เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักอุดมการณ์ของสื่อมวลชน คือ รักในเสรีภาพ มีความเป็นกลางและเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน และยึดมั่นในความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูล
- (2) เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่เหมาะสมต่อวิชาชีพนักข่าว มีใจรักและปรารถนาจะให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าในวิชาชีพของตน
- (3) เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการเป็นนักข่าว และมีทักษะความเชี่ยวชาญในการทำงานทางด้านข่าวโทรทัศน์

โดยองค์ประกอบเหล่านี้ จะมีความเกี่ยวพันและเกี่ยวพันซึ่งกันและกันอยู่เสมอ และยังเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างนักข่าวโทรทัศน์ทั่วไป และนักข่าวโทรทัศน์ที่เป็นมืออาชีพด้วย ทั้งนี้ นักข่าวโทรทัศน์ทั่วไปอาจจะมีลักษณะขององค์ประกอบทั้ง 4 ประการมากน้อยต่างกันไปกัน โดยนักข่าวที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นมืออาชีพที่แท้จริงนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์องค์ประกอบทั้ง 4 ประการอย่างครบถ้วนและชัดเจน

สำหรับความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทยในปัจจุบันนั้น ผู้วิจัยได้ทำการประเมินโดยใช้การศึกษาวเคราะห์จากตัวข่าวโทรทัศน์นั้น และพบว่าข่าวโทรทัศน์ไทยที่นำเสนอออกอากาศในตอนนี้ สะท้อนความเป็นมืออาชีพออกมาในระดับต่ำ เพราะขาดองค์ประกอบความเป็นมืออาชีพไปในหลายประการ ดังที่เห็นได้จากข่าวที่ได้คัดเลือกมาศึกษา คือข่าวที่ได้รับรางวัลจากการประกวดของมูลนิธิแสงชัย สุนทรวัฒน์ และจากจุดนี้สามารถกล่าวได้ว่า ตัวข่าวนั้นจะแสดงความเป็นมืออาชีพของผู้ผลิตออกมาได้อย่างเด่นชัด ดังนั้น การพัฒนาให้นักข่าวโทรทัศน์ไทยมีความเป็นมืออาชีพ จะต้องพิจารณาในส่วนของตัวข่าวประกอบไปด้วย โดยจะต้องให้ตัวข่าวที่เป็นผลงานของมืออาชีพแสดงองค์ประกอบความเป็นมืออาชีพทั้งหมดให้เห็นอย่างครบถ้วนที่สุด

ข้อจำกัดในการวิจัย

จากการศึกษาที่ผ่านมาทั้งหมด ผู้วิจัยได้พบข้อจำกัดใหญ่ๆ อยู่หลายประการ ที่ทำให้งานวิจัยยังไม่สามารถศึกษาลงไปถึงความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทยที่ลึกซึ้งลงไปยิ่งกว่านี้ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดที่พบในการวิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางหรือจุดสนใจที่นำไปสู่ผลการศึกษาในแง่มุมที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อไปได้ โดยจะอธิบายต่อไปในส่วนของข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ข้อจำกัดของงานวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย

1. ในขั้นตอนของการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือบุคคลที่มีความสนใจเรื่องความเป็นมืออาชีพในวงการสื่อมวลชนนั้น โดยส่วนใหญ่จะให้ข้อมูลหรือพูดถึงเรื่องของนักข่าวในบทบาทของผู้สื่อข่าว ซึ่งมีหน้าที่ออกไปปฏิบัติกรอยู่ในภาคสนามเป็นหลัก ทั้งที่ในความเป็นจริงนั้น การทำงานด้านข่าวโทรทัศน์เป็นการทำงานเป็นทีม ต้องอาศัยบุคลากรหลายประเภทและหลายระดับ จุดนี้ทำให้การศึกษามีความลึกซึ้งน้อยลงกว่าที่ควร

2. การศึกษาวิเคราะห์ยังขาดการใช้กรณีศึกษา เช่น การนำข่าวโทรทัศน์ประเภทต่างๆ ในปัจจุบัน มาให้ผู้ทรงคุณวุฒิอธิบาย ทำให้ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิขาดตัวอย่างสนับสนุน ที่จะทำให้การหาเกณฑ์เกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพมีความชัดเจนขึ้น

3. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยคัดเลือกมาเป็นแหล่งข้อมูลบุคคลในการศึกษานั้น เป็นบุคคลในวงการสื่อสารมวลชนแต่เพียงอย่างเดียว ในแง่หนึ่งเป็นการชี้ให้เห็นแนวความคิดของผู้ที่มีความเข้าใจและทำงานอยู่ในวิชาชีพนี้โดยตรง แต่ในทางตรงกันข้าม ก็ทำให้ขาดความหลากหลายของแนวความคิด เพราะในความเป็นจริงแล้ว ความเป็นมืออาชีพในสายตาหรือความรู้สึกของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลต่างๆ ในสังคม ย่อมต้องมีความแตกต่างและหลากหลาย การขยายการศึกษาไปสู่กลุ่มบุคคลอื่นจึงน่าจะช่วยให้มองเห็นภาพของคำว่ามืออาชีพในภาพรวมของสังคมมากขึ้นด้วย

4. ในส่วนของการศึกษาตัวข่าวโทรทัศน์นั้น การที่ผู้วิจัยเลือกข่าวจากการประกวดข่าวโทรทัศน์ยอดเยี่ยมของมูลนิธิแสงชัย สุนทรวัฒน์นั้น ได้ทำให้พบกับข้อจำกัดดังนี้ คือ

4.1 ข้อจำกัดที่เกิดจากลักษณะร่วมของข่าวที่ถูกส่งเข้าประกวดดังที่เคยกล่าวไว้ เช่น เป็นข่าวสืบสวนสอบสวนประเภทข่าวอาชญากรรม เหตุการณ์สะเทือนขวัญใน ลักษณะ Series ข่าวจำนวนหนึ่งเป็นข่าวที่เกี่ยวข้องบุคคลสำคัญของมูลนิธิฯ ลักษณะที่ปรากฏร่วมกันเหล่านี้ ทำให้ข่าวนำมาศึกษาขาดความหลากหลายในประเภทของข่าวไป และสะท้อนเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพออกมาในแง่มุมต่างๆ ที่ไม่สมดุลกัน โดยเฉพาะจะ มุ่งในเรื่องการใช้ภาพข่าวที่เป็น "Shot เด็ด" เสียเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การนำข่าวโทรทัศน์ มาศึกษาถึงความเป็นมืออาชีพตามข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในหลายประเด็นยังไม่ ชัดเจนเท่าที่ควร

4.2 ข่าวทั้ง 4 ข่าวที่ได้รับรางวัล เป็นข่าวที่ดีตามความคิดเห็นของบุคคลเฉพาะ กลุ่ม ทำให้การนำเกณฑ์ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทยเข้าไปศึกษากับตัวข่าว ดังกล่าว ไม่สามารถเข้าถึงข่าวที่ได้รับการยอมรับว่าดีจริงๆ ในสายตาของบุคคลในวงการ ทั้งหมดหรือบุคคลอื่นๆ โดยรวมได้ ทำให้ประเมินภาพรวมเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพของ นักข่าวโทรทัศน์ได้ไม่ครอบคลุมนัก

ข้อเสนอแนะ

จากข้อจำกัดของการวิจัยในข้างต้น ทำให้เกิดประเด็นหรือจุดสนใจที่น่าจะนำมา ศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดลึกซึ้งตามมา โดยขอเสนอในรูปแบบของข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการศึกษาในส่วนของคุณคิดเห็นของผู้วิจัยที่มุ่งไปเฉพาะตัวนักข่าวใน บทบาทผู้สื่อข่าวเป็นส่วนใหญ่นั้น หากจะให้มองเห็นภาพของความเป็นมืออาชีพในวงการ ข่าวโทรทัศน์กว้างและชัดเจน จึงน่าจะมีการศึกษาวิจัยที่มุ่งไปยังนักข่าวในบทบาทหน้าที่ อื่นๆ ด้วย ทั้งนี้อาจแบ่งได้เป็น 2 ระดับ

1.1 นักข่าวโทรทัศน์ในระดับควบคุมการปฏิบัติงาน อาทิ บรรณาธิการข่าว หัวหน้า สายข่าว ซึ่งมีหน้าที่ดูแลการผลิตข่าวอย่างใกล้ชิด มีความสำคัญในการแจกประเด็น ใน การคิดข่าว รวมทั้งต้องรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับนักข่าวได้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด โดยการศึกษาสามารถเจาะลงไปถึงความเป็นมืออาชีพในการตัดสินใจ ในการควบคุมการ ปฏิบัติงาน รวมไปถึงการเผชิญปัญหาเมื่อพบกับความกดดันจากผู้บริหารในระดับ นโยบาย

1.2 ศึกษาความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ในบทบาทหน้าที่อื่นๆ อาทิ ช่างภาพข่าวโทรทัศน์ เจ้าหน้าที่ติดต่อข่าว เจ้าหน้าที่ควบคุมการผลิตข่าว ฯลฯ ว่ามีองค์ประกอบความเป็นมืออาชีพเหมือนหรือแตกต่างกับนักข่าวในหน้าที่ผู้สื่อข่าวมากน้อยหรือไม่เพียงใด รวมไปถึงการศึกษาลักษณะการรับรู้ของบุคลากรเหล่านี้ ในวงการข่าวโทรทัศน์ไทย ว่าได้รับการยอมรับว่าเป็น “นักข่าว” มากน้อยแค่ไหน ทั้งในส่วนของวงการสื่อสารมวลชนเอง การยอมรับจากสังคมโดยรวม รวมทั้งปัญหาและแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่อื่นๆ ในงานข่าว ก็จะเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนให้งานข่าวโทรทัศน์มีความก้าวหน้าต่อไป

2. จากที่กล่าวถึงลักษณะร่วมของข่าวที่ถูกส่งเข้าประกวดข่าวยอดเยี่ยมของมูลนิธิแสงชัยฯ ที่แสดงให้เห็นว่า การให้ความสำคัญกับข่าวของสถานีโทรทัศน์ ยังจำกัดอยู่กับข่าวบางประเภทเท่านั้น โดยเฉพาะข่าวอาชญากรรม หรือข่าวที่เน้นชายภาพที่หวือหวา ดังนั้น เพื่อให้เห็นภาพความเป็นมืออาชีพที่สะท้อนในผลงานข่าวอย่างแท้จริง จึงควรมีการนำข่าวโทรทัศน์ประเภทอื่นๆ มาศึกษาโดยใช้เกณฑ์ความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทยมาประกอบ ไม่ว่าจะ เป็นข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าวกีฬา หรือแม้กระทั่งข่าวในลักษณะประจำวันที่เน้นความจับใจในการนำเสนอ และต้องมีการศึกษาลักษณะความเป็นมืออาชีพของนักข่าวในแต่ละประเภทหรือในแต่ละสายงานควบคู่ไปด้วย

3. จุดหนึ่งที่พบในการศึกษาครั้งนี้ คือเรื่อง “กรอบ” หรือเงื่อนไขต่างๆ จากกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลหรือจากองค์กรต้นสังกัดที่มีผลต่อการทำงานของนักข่าวโทรทัศน์ และขีดขวางการพัฒนา “ความเป็นมืออาชีพ” ของนักข่าวโทรทัศน์อย่างชัดเจน ดังนั้น เพื่อให้เห็นปัญหาในเรื่องนี้ และเกิดความเข้าใจในความเป็นจริงเกี่ยวกับการเข้ามามีอิทธิพลของกรอบดังกล่าว จึงเสนอว่าน่าจะมีนา “ข่าวที่ไม่ได้ออกอากาศ” หรือข่าวต้องห้ามที่ถูกดึงออกมาทำการศึกษา โดยนำเกณฑ์ความเป็นมืออาชีพมาพิจารณาประกอบ ว่าข่าวดังกล่าว นั้น ที่ไม่ได้นำออกอากาศเพราะความเห็นของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ระบุว่า เป็นข่าวที่ไม่มีคุณภาพ หรือขาดความเป็นมืออาชีพอย่างชัดเจน หรือที่ไม่ได้ถูกนำออกอากาศนั้น ความจริงแล้ว เพราะเป็นข่าวที่มีองค์ประกอบของความเป็นมืออาชีพที่ถูกต้องสมบูรณ์ แต่ขัดกับ “กรอบ” ดังที่กล่าวมา ทำให้ต้องถูกทิ้งไป และกรอบดังกล่าว นั้น เป็นกรอบของอะไร ขององค์กรต้นสังกัด ของกลุ่มธุรกิจ ของกลุ่มการเมือง ทั้งนี้การศึกษาในประเด็นดังกล่าว จะต้องแนวคิดทฤษฎีอื่นๆ ทางสื่อสารมวลชนเข้ามาจับร่วมกับเรื่องของความเป็น

มืออาชีพด้วย ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างหน้าที่ของสื่อมวลชน แนวคิดในเรื่องเศรษฐศาสตร์การเมือง และระบบอุปถัมภ์ต่างๆ (Sponsorship) ก็จะทำให้เห็นสภาพความเป็นจริงและแนวทางแก้ไขได้ลึกซึ้งมากขึ้น และน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการข่าวโทรทัศน์ได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพของนักข่าวโทรทัศน์ไทยทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยหวังว่าข้อมูลหรือประเด็นการศึกษาที่พบ จะมีส่วนช่วยให้ผู้ที่มีความสนใจมีแนวทางหนึ่ง ที่อาจจะนำไปใช้เป็นส่วนประกอบ หรือใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการขยายไปสู่การศึกษาเกี่ยวกับงานทางด้านข่าวโทรทัศน์ของไทย ทั้งในระดับบุคคล ระดับองค์กร หรือในภาพรวม อันจะเป็นประโยชน์ต่อไป